

Spis treści

Wstęp	7
Aspekty medyczne bólów głowy	9
Jakie są kryteria rozpoznawania bólu głowy?	9
Struktury wrażliwe na ból	10
Patomechanizm bólów głowy	11
Podział bólów głowy	13
Bóle głowy pierwotne (samoistne)	17
Migrena	17
Epidemiologia	17
Patogeneza	18
Czynniki genetyczne	19
Kryteria rozpoznawania	20
Czy istnieje związek między migreną a alergią?	22
Postacie	23
Migrena bez aury	23
Migrena z aurą	24
Migrena typu podstawnego	26
Dziecięce zespoły okresowe będące prekursorami migreny	26
Migrena siatkówkowa	28
Migrena okoporaźna	28
Powikłania migreny	28

Badania pomocnicze w rozpoznawaniu migreny _____	29
Leczenie _____	30
Leczenie farmakologiczne _____	31
Leczenie profilaktyczne _____	32
Rokowanie _____	33
Bóle głowy typu napięciowego _____	33
Częstość występowania _____	34
Klasyfikacja _____	36
Kryteria diagnostyczne u dzieci _____	37
Mechanizm powstawania _____	37
Jakie czynniki mogą wyzwać ból o charakterze napięciowym? _____	38
Czynniki natury psychologicznej _____	39
Leczenie _____	42
Kłasterowe bóle głowy _____	46
Nowe codzienne stałe bóle głowy _____	47
Bóle głowy objawowe _____	49
Bóle głowy w chorobach internistycznych _____	49
Bóle głowy w zakażeniach wewnątrzczaszkowych _____	50
Bóle głowy w zakażeniach pozaczaszkowych _____	51
Bóle głowy w guzach mózgu _____	51
Guz rzekomy mózgu (łagodnie naciśnienie śródczaszkowe) _____	52
Bóle głowy pourazowe _____	53
Bóle głowy w chorobach narządu wzroku _____	55
Bóle głowy w chorobach laryngologicznych _____	57
Bóle głowy w chorobach naczyniowych mózgu _____	60
Bóle głowy w padaczce _____	63
Problemy dzieci z bólami głowy _____	65
Aktywność szkolna _____	72
Uprawianie sportów _____	74
Leki stosowane w migrenie _____	75
Leki stosowane w czasie epizodu bólowego _____	75
Leki stosowane w profilaktyce migreny _____	76
Pytania i odpowiedzi _____	77
Słownik terminów medycznych _____	81

Wstęp

Bóle głowy u dzieci i młodzieży, często spotykane w codziennej praktyce lekarskiej, stanowią bardzo poważny problem diagnostyczny i leczniczy. Mogą one występować w każdym wieku, mieć różne przyczyny i różny obraz kliniczny i dlatego diagnostyka bólów głowy powinna być bardzo wnikliwa. Często musi być również prowadzona wielokierunkowo. Bóle głowy rzutują na zachowanie się dziecka nawet wówczas, gdy u ich podłoża nie leżą poważne przyczyny, jak np. guz mózgu. Dziecko nie osiąga dobrych wyników w nauce, unika rówieśników, nie uprawia sportu, ma zaburzenia snu i łaknienia.

Badania populacyjne, prowadzone również w Polsce, wykazały, że w wieku 6–15 lat bóle głowy zgłasza 21,4% dzieci, natomiast między 6. a 19. rokiem – 40%. Odsetek dzieci z bólami głowy w wieku przedszkolnym wynosi 4–19%, dane te jednak nie są pewne. Wynika to z faktu, iż możliwości ekspresji bólu głowy w najmłodszym wieku są inne niż u dzieci starszych. Brak danych o częstości bólów głowy u niemowląt i u małych dzieci.

W tym poradniku przedstawiamy najważniejsze zagadnienia dotyczące bólów głowy u dzieci w aspekcie wczesnego rozpoznania i postępowania terapeutycznego.

prof. dr med. *Ewa Dilling-Ostrowska*,
dr n. med. *Anna Olszewska*